

निर्धारित कार्यम् 4 Assignment No. 4
कक्षा- अष्टमी Class – VIII
संस्कृत- पाठ- 12, 14, 15 एवं व्याकरण
सत्र - 2013-14

प्र.1 अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

गंगायाः तीरे एकः आश्रमः आसीत्। तत्र याज्ञवल्क्यः नाम कुलपतिः आसीत्। एकदा सः गंगातीरे स्नानाय अगच्छत्। तत्र सः श्येनमुखात् पतितां मूषिकां अपश्यत्। सः तां मूषिकां तपोबलेन कन्यकां कृत्वा आश्रमम् आनयत्। अपत्यहीनां च भार्याम् अकथयत्- इमां मूषिकाम् अपत्यवत् परिपालय।

अ एकदेन उत्तरत -

1. गंगायाः तीरे कः आसीत् ?
2. तत्र कः वसति स्म ?
3. याज्ञवल्क्यः कुत्र स्नानाय अगच्छत् ?
4. याज्ञवल्क्यः काम् अपश्यत् ?

ब यथानिर्देशम् उत्तरत -

1. अगच्छत् इति क्रियापदस्य किं कर्तृपदम् अस्ति ?
सः एकदा स्नानाय
2. मूषिकाम् इति विशेष्यपदस्य किं विशेषणम्
कन्याकां पतितां

प्र.2 विलोम पदानि मेलनं कुरुत-

अ	ब	अ	ब
कठोराणि	सगुणः	बुधैः	मानः
सूर्यः	मूर्खः	तमः	पुत्रः
पण्डितः	चन्द्रः	पुत्री	मूढैः
निर्गुणः	उत्तमः	अपमानः	मातृवत्
अधमः	अन्धकारः	रिपु	मित्रम्
प्रकाशः	मृदूनि	पितृवत्	प्रकाशः

प्र.3 उचित पदं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत् -

1. पुस्तकं उपरि अस्ति।	पटलम् , पटलात् , पटलस्य
2. अघः यात्री तिष्ठति।	वृक्षात् , वृक्षस्य , वृक्षम्
3. माता स्निह्यति।	बालम् , बाले , बालाय
4. माता-पिता विश्वसतः।	बालकस्य , बालकेषु , बालकात्
5. अध्यापकः विश्वसिति।	शिष्ये , शिष्यम् , शिष्यात्

प्र.4 रिक्त स्थानेषु, संस्कृत शब्दान् लिखत -

1. छात्राः प्रतिदिनम्	लिखन्ति।	डायरी
2. अद्य का	अस्ति।	तारीख
3. चिकित्सालये	अपि अस्ति।	थर्मामीटर
4. स्वास्थ्याय	हानिकारकः भवति।	तम्बाकू

- प्र.5
1. अहम्	वादने विद्यालयं गच्छामि।	सवा सात
2. छात्राः	वादने उद्याने खेलन्ति।	पौने चार
3. मम जननी	भोजनं पचति।	सवा नौ
4. जनकः	वादने कार्यालयं गच्छति।	पौने दस

प्र.6 उचितपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1. शुक्राः नीडेषु गच्छन्ति।
2. सम्राट् अशोकः नृपः आसीत्।
3. समयं मया स्वीकृतः।
4. गृहात् मा गच्छ।
बादम् , मुहुर्मुहुः , बहिः , पुरा

प्र.7 रेखांकित पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुतः -

1. पुरा कपिलवस्तु राज्ये शुद्धोदनः, शासनं करोति स्म।
2. एकदा सिद्धार्थः राजोद्याने भ्रमति स्म।
3. द्वयोः मध्ये विवादः अभवत्।
4. सिद्धार्थः हंसस्य दशां दृष्ट्वा दुःखी अभवत्।

प्र.8 रिक्त स्थानानि पूरयत।

1.	लभेवहि	लभेमहि	लभेय , लभेत
2. सेवस्व		सेवध्वम्	सैवै , सेवेथाम्
3. नाम्ना		नामभिः	नामभ्यः , नामभ्याम्
4.	पितरौ	पितृन्	पिता , पितरम्
5.	क्योः	केषाम्	कस्य , कस्मिन्
6.	मन्येताम्	मन्यन्ताम्	मन्यताम् , मन्यस्व
7. वर्तेत	वर्तेयाताम्		वर्तेध्वम् , वर्तेरन्

प्र.9 स्त्री प्रत्ययं प्रयुज्य रिक्त स्थानानि पूरयत।

1. गीतम् गायति।
2. सीमा मम अस्ति।
3. रंगमचे नृत्यं करोति।
4. तृणं चरति।

अज